

Liite 1.

Helsingin osallistuvan budjetoinnin OmaStadin toteuttamisen periaatteet 2023–2024

1. Osallistuvan budjetoinnin tavoitteet

Osallistuva budjetointi OmaStadi toteuttaa kaupungin hallintosäännön mukaisia osallisuuden ja vuorovaikutuksen periaatteita, joita ovat kaupunkilaisten ja palveluiden käyttäjien osaamisen ja asiantuntemuksen hyödyntäminen kaupungin palveluiden kehittämisessä, omaehtoisen toiminnan mahdollistaminen ja yhdenvertaisten osallistumismahdollisuuksien luominen.

Osallistuvan budjetoinnin tavoitteena on vahvistaa kaupunkilaisten vaikuttamismahdollisuuksia, edistää yhdenvertaisuutta sekä lisätä ymmärrystä kaupungin toiminnasta. Osallistuva budjetointi avaa kanavan ehdottaa ja äänestää investoinneista ja käyttötalousmenoista alueellisesti. Osallistuva budjetointi on suoran demokratian menetelmä, joka uudistaa kaupungin toimintakulttuuria avoimen hallinnon periaatteiden mukaisesti. Toiminnalla edistetään avointa ja läpinäkyvää suunnittelua ja päätöksentekokulttuuria ja mahdollistetaan asukkaiden suora osallistuminen kaupungin kehittämiseen ja talouden suunnitteluun. Toiminnassa on keskeistä digitaalisten työvälineiden ja palveluiden hyödyntäminen sekä helposti löydettävä ja ymmärrettävissä oleva tieto.

Osallistuvan budjetoinnin prosessia johdetaan ja organisoidaan kaupunkiyhteisesti, kaupunginkansliassa ja toimialoilla. Toimeenpano tapahtuu yhteisesti sovittujen periaatteiden mukaan yli toimialarajojen yhdessä kaupunkilaisten kanssa. Osallistuvan budjetoinnin toteuttamisen eri vaiheisiin varaudutaan toimialoilla riittäväillä resursseilla, jotta prosessi on mahdollista toteuttaa laadukkaasti sovitusprosessissa aikataulussa.

Osallistuva budjetointi on lähtökohtaisesti osallisuuden, puntaroivan kansalaiskeskustelun ja suoran demokratian vahvistamista. Se on demokraattinen prosessi, jossa käydään avointa keskustelua ja vuoropuhelua sekä sovitetaan yhteen erilaisia näkökulmia ja intressejä. Tavoitteena on tukea kaupunkilaisten moniäänistä osallistumista ja etsiä keinoja tukea erilaisten väestöryhmien osallistumista. Osallistuva budjetointi on kaikille avoin vaikuttamiskanava. Osallistuvan budjetoinnin tavoitteena on kohdentaa hankkeisiin, jotka hyödyntävät mahdollisimman laajasti eri väestöryhmiä. Hankkeet voivat myös kohdentua tietyille kohderyhmälle, joka tukee yhdenvertaisuuden toteutumista alueella.

2. Osallistuvan budjetoinnin vaiheet

Osallistuvan budjetoinnin vaiheet ovat ehdotusvaihe, ehdotusten arvioinnin, yhdistämisen ja kustannusten arvioinnin vaihe, äänestysvaihe, yhteiskehittämisen vaihe sekä toteutusvaihe.

2.1 Ehdotusvaihe

Osallistuvan budjetoinnin ehdotuksia voivat jättää yksityishenkilöt ja yhteisöt. Ehdotukset jätetään sähköisellä omastadi.hel.fi-sivustolla. Ehdotuksen kirjaaminen palveluun edellyttää rekisteröitymistä palvelun käyttäjäksi. Kaupunki tukee asukkaita ja yhteisöjä ehdotusten laatimisessa ja niiden kirjaamisessa palveluun järjestäen kaupunkilaistilaisuuksia ja -tapaamisia yhdessä eri toimijoiden kanssa.

Kaupunkilaisen ehdottamisen tueksi kaupunginkanslia ja toimialat tuottavat tietoa suurpiirialueesta ja sen asukkaista sekä kaupungin palvelujen ja alueiden kehittämiseen liittyvistä suunnitelmista omastadi.hel.fi-sivustolle sekä tilaisuuksiin. Saatavilla olevan tiedon avulla kaupunkilainen tunnistaa laajemmin alueen asukkaiden tarpeita ja voi huomioida yhdenvertaisuuden toteutumista ehdotuksessaan. Kaupunkilaisen tieto-osallisuus vahvistuu ja hän voi hyödyntää tai täydentää ehdotuksellaan kaupungin jo olemassa olevien suunnitelmia. Lisäksi kaupunki järjestää tiedottavia ja puntaroivia kaupunkilaistilaisuuksia ehdotusvaiheen tueksi.

2.2 Ehdotusten arvioinnin, yhdistämisen sekä kustannusten arvioinnin vaihe

Ehdotusten arviointi ja yhdistäminen toteutetaan kansliassa ja toimialoilla OmaStadin periaatteiden mukaisesti. Ehdotusten arviointiin on aiempien kierrosten palautteen perusteella toivottu tasalaatuisuutta, avoimuutta ja tasapuolisuutta. Ehdotusvaiheen selkeyttämiseksi arviointi, muokkaaminen ja yhdistäminen toteutetaan kaupungin sisäisenä toimintana eivätkä kaupunkilaiset osallistu ehdotusten muokkaukseen ja yhdistämiseen.

Ehdotuksia arvioidaan budjettiehdotuksille määriteltyjen reunaehtojen pohjalta. Ennen äänestystä ehdotuksista rajataan selkeästi reunaehtojen vastaiset ehdotukset jatkovalmistelun ulkopuolelle sekä ehdotukset ryhmitellään aihepiireittäin ja suurpiirialueittain. Arvioinnissa huomioidaan ehdotuksen toteutuskelpoisuus määrärahojen, toimivallan- ja vastuukysymysten, säännösten ja lainsäädännön puitteissa. Ehdotuksen hyväksyminen tai hylkääminen ja sen perustelut julkaistaan omastadi.hel.fi-sivustolla.

Lähtökohtaisesti päällekkäiset, samaan kohteeseen tai palveluun liittyvät ehdotukset yhdistetään ja valmistellaan saman suunnitelman sisällä, jotta vältetään päällekkäisiltä budjettiehdotuksilta. Ehdotusten arvioinnin yhteydessä on mahdollista koota tarvittaessa pienemmistä yksittäisistä budjettiehdotuksista laajempia ja luontevia kokonaisuuksia sekä varmistaa ehdotusta muokkaamalla, että ehdotukset ovat osallistuvan budjetoinnin reunaehtojen mukaisia.

Kaupunginkanslia vastaa kaupunkilaisten tekemien budjettiehdotusten ohjaamisesta toimialoille, jossa ehdotuksen toteuttamiskelpoisuuden arvioinnin lisäksi toimialat määrittelevät kullekin ehdotukselle kustannusluokan. Toimialat määrittelevät budjettiehdotuksen kustannusluokan huomioiden ehdotuksen toteuttamisesta aiheutuvat kustannukset. Etukäteen määriteltyjen kustannusluokkien tavoitteena on sujuvoittaa, helpottaa ja nopeuttaa ehdotusten arviointia ja kustannusten määrittelyä. Kustannusluokan valinnassa hyödynnetään aikaisempien vastaavien kohteiden toteutuneita kuluja. Kustannusluokan yläraja on äänestyksessä hankkeen hinta.

Lisäksi toimialat arvioivat hankkeista aiheutuvat vuosittaiset ylläpitokustannukset, jotka otetaan huomioon seuraavan vuoden talousarvion valmistelussa. Niiden hankkeiden osalta, joiden vuosittaiset ylläpitokustannukset ylittävät 10 000 €, maksetaan ylläpitokustannukset osallisuusrahastosta ensimmäisen kolmen vuoden ajalta. Mahdollisesta neljännestä vuodesta eteenpäin ylläpitokustannukset siirtyvät toimialan normaaliin budjetointiin. Tällaisiksi hankkeiksi on tunnistettu esimerkiksi talviuintipaikat, yleisö-WC:t ja tietyt liikuntapaikat. Osallisuusrahastosta varataan näille osallisuusrahastosta rahoitettaville ylläpitokustannuksille tarvittavat määrärahat äänestyksen jälkeen toteutukseen etenevien hankkeiden mukaisesti kierroksen toteuttamiseen varatun 8,8 euron määrärahan lisäksi.

Budjettiehdotuskohtaiset tarkemmat kustannuslaskelmat ja toteuttamissuunnitelmat tehdään niille budjettiehdotuksille, jotka etenevät äänestyksen jälkeen toteutukseen. Osallistuvassa budjetoinnissa käytettävät kustannusluokat määritellään kaupunginkanslian viestintäosastolla ennen OmaStadin alkamista ja julkaistaan omastadi.hel.fi-sivustolla.

2.3 Äänestysvaihe

Pormestari päättää yhteneväisin ja läpinäkyvin perustein äänestykseen etenevät budjettiehdotukset toimialojen laatimien arvontien ja määriteltyjen kustannusluokkien pohjalta.

Äänestyksessä jokaiselle budjettiehdotukselle asetetaan sille määrätyn kustannusluokan korkein arvo. Esimerkiksi, jos budjettiehdotus on arvioitu 50 001 € - 80 000 € kustannusluokkaan, määritellään äänestysvaiheessa budjettiehdotuksen kustannukseksi 80 000 €. Tällä varmistetaan alueen budjettimäärärahan riittävyys äänestystuloksessa.

Kaupunki järjestää äänestysvaiheessa kaupunkilaistilaisuuksia sekä äänestystukea ja digitukea yhteistyössä kaupungin palveluiden ja järjestöjen kanssa. Lisäksi kouluissa ja oppilaitoksissa tuetaan lasten ja nuorten äänestämistä kuudennella luokka-asteella ja siitä ylöspäin.

Osallistuvan budjetoinnin äänestysvaihe toteutetaan siten, että äänestäjällä on käytössään tietty äänimäärä, jonka hän voi jakaa alueen budjettiehdotusten kesken haluamallaan tavalla. Samalle ehdotukselle voi antaa vain yhden äänen ja osan äänistä voi jättää käyttämättä. Kaupunkilainen vahvistaa äänestysvalintansa

äänestyksen yhteydessä, eikä sitä voi enää vaihtaa äänestyksen jälkeen. Äänestäjä valitsee hankkeita ja näkee alustalla äänimäärän kulumisen jokaisen valinnan yhteydessä. Äänestyksessä käytössä oleva tarkka äänimäärä sekä äänestyksen tarkemmasta toteuttamisesta päättää viestintäjohtaja ennen OmaStadin käynnistämistä. Äänestystilanne on nähtävissä vasta äänestysajan sulkeutumisen jälkeen.

Helsingiläisten äänestystulos ratkaisee toteutettavaksi esitettävät budjettiehdotukset. Äänet lasketaan siten, että jokainen valinta lasketaan yhdeksi ääneksi ja budjettiehdotukset laitetaan tämän perusteella suosituimmuusjärjestykseen. Määrärahaa allokoidaan äänestyksen suosituimmalle budjettiehdotukselle ensin, toiseksi suosituimmalle seuraavaksi jne. Jos kolmas hanke ei enää mahdu jäljellä olevan määrärahan piiriin, listalla liikutaan alaspäin, kunnes löytyy budjettiehdotus, joka vielä mahtuu jäljellä olevaan määrärahaan.

Pormestari vahvistaa äänestystuloksen, hankkeiden toteuttamisvastuussa olevat toimialat, osallisuusrahastosta rahoitettaviin ylläpitokustannuksiin varattavat hankekohtaiset määrärahat sekä vahvistaa toimeenpanon käynnistämisen.

2.4 Yhteiskehittäminen ja toteutusvaihe

Yhteiskehittäminen kaupunkilaisten ja asiantuntijoiden kanssa toteutetaan äänestyksen jälkeen toteutukseen etenevistä ehdotuksista. Äänestystuloksen vahvistamisen jälkeen kaupunginkanslia ja toimialat vastaavat budjettiehdotusten yhteiskehittämisen ja toteuttamisen käynnistämisestä ilman aiheetonta viivästystä.

Koska uudistetussa osallistuvan budjetoinnin prosessissa yhteiskehittäminen kohdennetaan toteutettaviin ehdotuksiin, on kaupunkilaisten osallisuus ja yhteinen keskustelu yhteiskehittämisyhteistyössä tärkeä osa osallistuvan budjetoinnin tavoitteiden toteutumista. Toteutukseen etenevien ehdotusten vuorovaikutuksessa kaupunkilaisten kanssa huomioidaan vuorovaikutuksen ja yhteiskehittämisen toteuttamisessa se, miten hankkeen näkökulmasta se on tarkoituksenmukaisinta toteuttaa.

Yhteiskehittämisen tavoitteena on luoda ehdotuksista toimeenpanosuunnitelmia yhdessä kaupunkilaisten ja toimialojen vuoropuhelulla. Yhteiskehittämisyhteistyössä käydään avointa keskustelua ja vuoropuhelua yhdessä kaupunkilaisten kanssa sekä sovitetaan yhteen erilaisia näkökulmia ja intressejä. Yhteiskehittämisyhteistyön tavoitteena on vahvistaa kaupunkilaisten osallistumisen ja vaikuttamisen kokemusta ja omistajuutta sekä sitoutumista yksittäisiin ja koko aluetta koskeviin suunnitelmiin. Laajemmin tavoitteena on kasvattaa kaupunkilaisten kykyä oppia, keskustella ja päättää monimutkaisista asioista yhdessä sekä ymmärtää kaupungin toimintaa ja päätöksentekoa. Yhteiskehittämisyhteistyössä kaupunkilaiset pohtivat myös sitä, mikä on oikein ja reilua alueellisen ja eri asukasryhmien yhdenvertaisuuden näkökulmasta suunniteltaessa äänestyksen kautta toteutukseen menevien ehdotuksien toteutusta. Yhteiskehittämisen lopputuotoksena syntyvät hanke-suunnitelmat toteutettaville hankkeille. Toteutuksen valmistelussa kiinnitetään erityisesti huomioita eri väestöryhmien yhdenvertaisen osallistumisen mahdollistaviin toimintatapoihin ja tukeen.

Hankkeiden toteutuksesta vastaava toimiala varmistetaan ennen yhteiskehittämistä ja se voidaan vaihtaa tarkoituksenmukaisemmaksi hankkeen tarkemman tarkastelun myötä toimialojen välisenä sopimisena. Hankkeita voidaan toteuttaa tarvittaessa toimialojen välisenä yhteistyönä. Toimiala vastaa hankekohtaisesta toimeenpanosta, ylläpitokustannuksista, viestinnästä ja taloudenseurannasta.

Kaupunki vastaa äänestyksessä valittujen ehdotusten toteutuksesta. Toteutusvaiheessa toimialojen arvioivat budjettiehdotuksen tekijöiden ja muiden kaupunkilaisten mahdollisuuksia osallistua toteutukseen sekä huolehtivat riittävästä vuorovaikutuksesta koko toteutuksen ajan. Kaupunkilaiset voivat osallistua toteutusvaiheeseen eri rooleissa ja toteutuksessa hyödynnetään monenlaisia osallistumisen menetelmiä. Lisäksi toteutuksessa voidaan tehdä yhteistyötä yhteisöjen, yritysten tai asukkaiden kanssa. Kaupunki kilpailuttaa alihankkijat kaupungin hankintaohjeiden mukaisesti.

Toteutusvaiheessa olennaista on avoin kaupunkilaisviestintä. Toimeenpanon etenemisestä viestitään ja raportoidaan omastadi-hel.fi -alustalla ja toimialojen viestintäkanavissa.

3. OmaStadin toteutusperiaatteet

3.1 Äänestys toteutetaan vähintään kahdesti valtuustokaudessa

Osallisuusrahastosta kohdennetaan valmisteluperiodeittain talousarvioissa määritelty summa kaupunginhallitukselle osallistuvan budjetoinnin toteutukseen. Osallistuvan budjetoinnin ehdotuksista äänestäminen toteutetaan vähintään kaksi kertaa valtuustokaudessa.

3.2 Määrärahojen alueellinen jakautuminen

Osallistuvaan budjetoinnin toteuttamiseen varataan osallisuusrahastosta 8,8 miljoonaa euroa, joka kohdennetaan suurpiirikohtaisesti niiden väestömäärään pohjautuen. Tällä varmistetaan alueellisen tasapuolisuuden toteutuminen myös niillä suurpiirialueilla, joilla asukasmäärä on vähäisempi.

Suurpiirialueiden määrärahat ovat alueiden väestömäärään pohjautuen: (väestömäärä vuodenvaihteessa 2020–2021):

- Eteläinen suurpiiri 1 662 361 €, asukkaita 121 294
- Läntinen suurpiiri 1 534 011 €, asukkaita 111 929
- Keskinen suurpiiri 1 323 211 €, asukkaita 96 548
- Pohjoinen suurpiiri 593 272 €, asukkaita 43 288
- Koillinen suurpiiri 1 374 703 €, asukkaita 100 305
- Kaakkoinen suurpiiri 765 547 €, asukkaita 55 858
- Itäinen suurpiiri (ml. Östersundom) 1 546 895 €, asukkaita 112 869

3.3 Äänestyskäytäntö

Äänioikeutettuja ovat kaikki äänestysvuoden aikana 12 vuotta täyttävät ja sitä vanhemmat, jotka ovat kirjoilla Helsingissä. Äänestäminen tapahtuu digitaalisella omastadi.hel.fi-sivustolla. Sähköinen alusta tuo osallistuvan budjetoinnin helposti kaupunkilaisten saataville eikä äänestäminen ole aikaan ja paikkaan sidottua. Helsingin yhdenvertaisuus -periaatteen mukaisesti palveluja on tarjottava niin, että ne ovat yhdenvertaisesti kaikkien saatavilla. Osallistuvan budjetoinnin toimeenpanossa huomioidaan ne kaupunkilaiset, joilla ei ole valmiuksia tai mahdollisuuksia käyttää sähköisiä palveluja. Kaupunki tukee sähköistä äänestämistä ja avustaa digitaalisen palvelun käytössä suurpiirikohtaisesti alueilla sijaitsevilla muutamissa kaupungin toimipisteissä.

Äänioikeuden varmistamiseksi äänestävän henkilön ikä ja kotipaikka pitää luotettavasti todentaa äänestystapahtuman yhteydessä. Todentaminen tapahtuu käyttämällä vahvaa sähköistä tunnistautumista. Vahvalla tunnistautumisella pyritään estämään palvelun väärinkäytökset. Tunnistettuja väärinkäytön mahdollisuuksia ovat muun muassa yksittäisen henkilön äänestäminen useamman kerran, mahdollisuudet manipuloida äänestystulosta verkossa toimivien äänestysbottien avulla sekä ulkopaikkakuntalaisten osallistuminen. Osallistuvassa budjetoinnissa voi äänestää myös esittämällä kaupungin työntekijälle äänestyspisteessä henkilötodistuksen, jonka jälkeen työntekijä avaa äänestysmahdollisuuden tarkistettuaan kotipaikkakunnan. Lapset ja nuoret voivat äänestää Wilma-tunnuksilla ja alle 18-vuotiaat voivat myös käyttää äänestyspisteessä henkilötodistuksen todentamiseen KELA-korttia.

Kaupunkilainen voi valita seitsemästä suurpiiristä yhden alueen, jonka ehdotuksia äänestää digitaalisella omastadi.hel.fi-sivustolla. Osallistuvan budjetoinnin äänestyksessä on mahdollista kannattaa alueellisen budjetin puitteissa useita ehdotuksia käytettävissä olevan äänimäärän mukaisesti. Samalle ehdotukselle voi antaa kuitenkin vain yhden äänen ja äänestäjä voi jättää ääniä käyttämättä niin halutessaan. Kaupunkilainen vahvistaa äänestysvalintansa äänestyksen yhteydessä, eikä sitä voi enää vaihtaa äänestysaikana myöhemmin. Äänestystulos on nähtävissä vasta äänestyksen päättymisen jälkeen. Äänestystulos julkaistaan äänestyksen päätyttyä ja se vahvistetaan pormestarin päätöksellä.

3.4 Toteutuneiden hankkeiden valmistuminen

Hankkeen valmistumisesta viestintäjohtaja tekee päätöksen, jossa käyttöomaisuuskohde siirretään Osallisuusrahaston keskeneräisestä käyttöomaisuudesta toimialan valmiiseen käyttöomaisuuteen.

3.5 Hankkeiden välinen määrärahan siirto

Helsingin osallistuvan budjetoinnin toteutettavaksi äänestettyjen hankkeiden välillä voidaan toteuttaa hankkeiden välinen määrärahojen siirto kaupunkilaisen ehdotuksen täysimittaiseksi toteuttamiseksi. Mikäli valmiiksi todettavasta hankkeesta jää määrärahoja käyttämättä, niitä voidaan siirtää keskeneräisille osallistuvan budjetoinnin hankkeille, joilla on ilmeinen ja perusteltu lisämäärärahan tarve. Siirto voidaan toteuttaa vain toimialan sisällä saman osallistuvan budjetoinnin kierroksen hankkeiden välillä. Siirrosta päättää viestintäjohtaja.

4. Budjettiehdotusten reunaehdot

Osallistuvan budjetoinnin budjettiehdotusten tulee olla lainmukaisia, kaupungin arvojen ja strategian mukaisia sekä kaupungin toimivallan puitteissa toteutettavissa. Budjettiehdotusten tulee lisätä suurpiirialueiden toimivuutta, viihtyisyyttä, elinvoimaisuutta, turvallisuutta, hyvinvointia, terveyttä tai yhteisöllisyyttä paikalliset lähtökohdat ja voimavarat huomioiden.

Budjettiehdotusten arvioinnin lähtökohtana on ratkaisukeskeinen ja myönteinen suhtautuminen kaupunkilaisien ehdotuksiin. Kaupungin suunnitteluperiaatteita ja linjauksia tulkitaan ja sovelletaan myönteisesti, jotta prosessi on sujuva ja kaupunkilaisten vaikuttamisen mahdollisuudet säilyvät.

Osallistuvan budjetoinnin toteutuskelpoisuuden arvioimisessa käytetyt budjettiehdotusten toteutusperiaatteet ja reunaehdot on pyritty pitämään edelleen hyvin yleisellä tasolla, jotta ne säilyisivät ymmärrettävinä ja ohjaisivat ehdotusten sisältöjenvalmistelua kaikkein kriittisimmissä kohdissa kuitenkin liikaa niitä rajoittamatta. Yleisen tason reunaehdoilla on haluttu turvata riittävän matala kynnyksellä toimintaa ja mahdollistaa monipuolisten hankkeiden toteuttaminen osallistuvan budjetoinnin määrärahoilla.

Osallistuvan budjetoinnin budjettiehdotuksia ja niiden toteutuskelpoisuutta tarkasteltaessa huomioidaan yleis- ja asemakaavan lisäksi kunnan toimielimen vahvistamat palvelulinjaukset ja suunnitteluperiaatteet sekä olemassa oleva palvelu- ja tilaverkosto. Ehdotukset eivät voi olla kaupungin aikaisempien päätösten ja linjausten vastaisia. Arvioinnissa otetaan huomioon esimerkiksi asemakaavan, kaavoituksen ja tilaverkoston näkökulmasta se, onko hanke mahdollista toteuttaa suurpiirialueelle. Alueelle voidaan arvioinnin perustella toteuttaa myös väliaikaisia ehdotuksia (esimerkiksi 5–10 vuotta), vaikka alueen kaavoitus tai muu suunnittelu olisi kesken tai juuri alkamaisillaan.

Ehdotuksia arvioidaan myös alueiden tasapuolisuuden näkökulmasta alueiden tasa-arvoisuuden ja yhdenvertaisuuden varmistamiseksi. Kaupunkilaisen ehdotuksen arvioinnin yhteydessä huomioidaan palvelun tasavertainen saavutettavuus sekä alueellinen soveltuvuus. OmaStadissa hyödynnetään kaupungin tekemiä palveluverkkosuunnitelmia ja ehdotusten sijainnin ratkaisemisessa huomioidaan palveluverkkosuunnitelman antamat mahdollisuudet.

Kaupungilla on oikeus muuttaa ehdotusten arvioinnin yhteydessä kaupunkilaisen ehdotusta niin, että se muutoksen myötä voi edetä äänestysvaiheeseen. Tällaisia muutoksia ovat esimerkiksi ehdotuksen sijainnin muuttaminen tai ehdotuksen sisällön skaalaaminen niin, että se mahtuu suurpiirialueen budjettiin tai on reunaehto mukainen. Kaupunki voi myös muuttaa tai poistaa prosessin aikana ehdotuksesta yksittäisiä reunaehto vastaisia asioita, jos ehdotus muutoin kokonaisuutena sisältää toteutuskelpoiseksi arvioituja asioita. Muutoksien perustelut julkaistaan omastadi.hel.fi-sivustolla.

Sosiaali- ja terveydenhuollon sekä pelastustoimen palvelujen ja rakenteiden uudistuksen myötä osallisuusrahaston varoilla ei jatkossa voida rahoittaa sosiaali- ja terveystalouteen tai pelastustoimeen kohdistuvia hankkeita 1.1.2023 alkaen. Osallistuvan budjetoinnin hankkeet eivät myöskään voi kohdentua liikelaitosten ja tytäryhteisöjen toimintaan. Määrärahaa ei voi myöskään kohdentaa avustuksena tai tukena suoraan kaupunkiorganisaation ulkopuolisille tahoille. Lisäksi osallistuvasta budjetoinnista rajataan pois ne kohteet, joille

on varattu määrärahat kaupungin talousarviossa, sillä osallistuvan budjetoinnin määrärahoja on tarkoituksenmukaista kohdentaa hankkeisiin, joihin ei ole vielä rahoitusta.

Äänestykseen etenevien budjettiehdotusten tulee olla vähintään 35 000 euron arvoisia. Riittävän suurilla budjettiehdotuksilla pyritään varmistamaan niiden vaikuttavuus ja kohdentamaan valmistelun resursseja suurempiin kokonaisuuksiin. Alle 35 000 euron ehdotukset katsotaan soveltuvan paremmin valmisteltavaksi toimialojen normaalin budjetin tai esimerkiksi avustusmäärärahojen puitteissa.

Budjettiehdotukset eivät voi ylittää alueen määrärahaa ja yksittäisen äänestettävän ehdotuksen kustannukset saavat olla enintään 50 % alueen kokonaisbudjetista. Budjettiehdotusten kokoluokkaa ja sisältöä on ehdotusten arvioinnin ja yhdistämisen yhteydessä mahdollista skaalata niin, että ehdotus täyttää osallistuvan budjetoinnin reunaehdot. Kaupunki voi omalla harkinnalla ja asiantuntemuksella laskea budjettiehdotukselle kustannusluokan ehdotuksen kuvauksessa olevien tietojen pohjalta, vaikka ehdotuksessa ei olisi kuvattu palvelun laajuutta.

Määrärahaa voidaan käyttää sekä investointeihin että käyttötalousmenoihin. Osallistuvan budjetoinnin investointihankkeiden tulee kohdentua julkisen ympäristön parantamiseen. Määrärahalla voidaan tehdä myös investoinneiksi katsottavia julkisia irtaimen omaisuuden hankintoja, pois lukien kaupungin kokoelmaan liitettävät taidehankinnat, sekä toteuttaa kertaluontoisia projekteja.

Osallistuvasta budjetoinnista voidaan rahoittaa määräaikaista palveluita ja toimintaa, mutta budjettiehdotusten kautta ei ole mahdollista palkata vakituista henkilökuntaa. Osallistuvan budjetoinnin käyttötalousmenoihin kohdentuvia hankkeita voivat olla esimerkiksi erilaiset tapahtumat, toiminnot tai määräaikaisten henkilöstön palkkaaminen. Määräaikaissa palveluissa tai toiminnassa kustannukset lasketaan maksimissaan kolmen vuoden mittaisen toiminnan ajaksi, mikäli ehdotuksessa ei ole kuvattu toiminnan tai palvelun kestoa.

Budjettiehdotusten koordinaatio- ja toimeenpanovastuu on kaupungilla, mutta tuotannossa voidaan tehdä yhteistyötä niin yhteisöjen, yritysten kuin asukkaiden muodostamien vapaamuotoisten toimintaryhmien kanssa. Prosessin aikana kaupunkilaisilla on ollut mahdollisuus ideoida myös toteutusvaiheen kumppanuuksia. Kumppanuuksista päätetään vasta budjettiehdotusten toteutuksen käynnistyessä.

Jos kaupunkilaisen tai yhteisön jättämä ehdotus ei täytä osallistuvan budjetoinnin reunaehtoja, on omastadi.hel.fi-sivustolla kaupungin asiantuntijoiden valmisteleva perustelu asiasta. Näin ehdotuksen jättäjä voi edistää hänelle tärkeää asiaa kaupungissa muita vaikuttamiskanavia pitkin. Lisäksi jos jonkin toteutettavaksi äänestetyt budjettiehdotuksen toimeenpanoa ei voida perustellusta syystä toimialalla käynnistää, tehdään asiasta päätös toimialalla.

Äänestysvaiheen viestinnässä korostetaan sitä, että kaupunki tekee tarkemmat toteutussuunnitelmat niille ehdotuksille, jotka etenevät äänestyksestä toteutukseen. Tämä voi käytännössä tarkoittaa esimerkiksi sitä, että kaikkea äänestettävässä ehdotuksessa esitettyä ei voida toteuttaa ajattelussa laajuudessa tai esitettyssä paikassa.

5. Yhdenvertaisuus ja viestintä

Helsingin osallisuuden periaatteena on kaupunkilasten yhdenvertaiset osallistumisen mahdollisuudet. Osallistuvaan budjetointiin laaditaan kaupungin palveluiden yhdenvertaisuussuunnitelman periaatteita ja tavoitteita noudattava yhdenvertaisuussuunnitelma.

Osallistuvan budjetoinnin OmaStadin toteuttamisen kaikissa vaiheissa panostetaan kohdennettuihin yhdenvertaisuutta tukeviin toimenpiteisiin sekä huomioidaan saavutettavuutta verkkopalveluissa, viestinnässä ja tapahtumissa. Kaupunki huolehtii osallistuvan budjetoinnin moniäänisestä ja dialogisesta valmistelusta sekä monikanavaisesta viestinnästä kaupungin eri alueilla ottaen huomioon eri väestöryhmät.

Kaupunkilaisten yhdenvertaista osallistumista osallistuvaan budjetointiin tuetaan yhteistyöllä kaupungin palveluiden, järjestökumppanien, alueellisten toimijoiden, yhteisöjen ja kaupunkilaisten kanssa. Yhdenvertaisen osallistumisen tuki koostuu viestinnästä, digituesta ja tapahtumista sekä paikan päällä annettavasta ehdottamisen ja äänestämisen tuesta. Kaupungin eri palveluissa henkilökunta kertoo mahdollisuudesta ehdottaa ja äänestää osallistuvassa budjetoinnissa sekä avustaa tarvittaessa ehdotuksen jättämisessä ja

äänestämässä. Tietoa ja tukea jaetaan mm. kouluilla, kirjastoissa, asukastaloilla, mielenterveys- ja päihde-kuntoutujien palveluissa sekä seniiori-ikäisten palveluissa.

Kaupunki, eri kumppanit ja kaupunkilaiset järjestävät yhdessä yhteistyötä ja osallistumista tukevia tilaisuuksia sekä alue- että kaupunkitasoisesti osallistuvan budjetoinnin eri vaiheissa. Yhdenvertaisuuden ja moniäänisyyden tukemiseksi vahvistetaan niin toimialayhteistyötä kuin yhteistyötä järjestöjen ja kansalaistoimijoiden kanssa. Järjestöjen ja yhteisöjen kanssa luodaan kumppanuuksia, joiden tavoitteena on saavuttaa erilaisia kohderyhmiä ja tukea heitä osallistumaan osallistuvaan budjettiin. Yhteistyöllä tuetaan palvelujen ja viestinnän parempaa kohdentumista ja mahdollisuuksia räätälöidä osallistumisen tukea eri väestöryhmien tarpeiden mukaan. Erityisryhmille suunnatut palvelut, tuen alueellinen kohdentaminen ja positiivinen erityiskohtelu parantavat kaupunkilaisten yhdenvertaisuutta. Kohdennetulla viestinnällä lisätään toiminnasta tiedottamisen vaikuttavuutta, tehokkuutta, läpinäkyvyyttä ja saavutettavuutta. Kaupunki järjestää digitukea kaupungin palvelupisteisiin omastadi.hel.fi-sivuston käyttöön ehdottamisen, äänestyksen ja yhteiskehittämisen vaiheessa.

Viestinnän periaatteita ovat selkeys, ymmärrettävyys, saavutettavuus, ajantasaisuus sekä kiinnostavuus. Materiaalien ja tekstien ymmärrettävyyttä testataan eri kohderyhmillä, huolehditaan tarvittavien kieliversioiden saatavuudesta ja viestinnän monikanavaisuudesta sekä räätälöidään viestejä kohderyhmien ja tunnistettujen osallistumisprofiilien mukaan.

Osallistuvan budjetoinnin toteutuksen eri vaiheista viestitään laajasti hel.fi -sivuilla, kaupungin sosiaalisen median pääkanavissa, Helsinki-kanavalla, toimialojen palvelupisteiden diginäytöillä ja ilmoitustauluilla, osallisuuden uutiskirjeessä ja stadiluotsien sosiaalisen median kanavissa. Osallistuvan budjetoinnin viestinnässä hyödynnetään myös ulkomainontaa sekä perinteistä printtimediaa, kuten kaupunginosien paikallislehtiä. Viestintä on kolmikielistä ja keskeisistä viestintämateriaaleista ja ohjeista tuotetaan myös muita kieliversioita (selkosuomi, englanti, viro, venäjä, somali, arabia).

6. Johtaminen ja seuranta

Kaupunginhallitus päättää osallisuusrahaston sääntöjen mukaisesti toimeenpanokausittain toimeenpanon periaatteet. Pormestari vahvistaa osallistuvan budjetoinnin äänestyksen jälkeen äänestystuloksen ja toteutettavaksi etenevät hankkeet sekä niille kohdennettavat määrärahat. Kaupunginkanslia vastaa toimintaperiaatteiden päätösvalmistelusta ja toimeenpanon koordinoinnista tiiviissä yhteistyössä toimialojen kanssa. Toimiala vastaa toimialakohtaisesta osallistuvan budjetoinnin valmistelusta ja toteutuksesta, resursoinnista, vuorovaikutuksesta kaupunkilaisten kanssa sekä hankkeiden toteutumisesta kaupunginhallituksen vahvistamien tavoitteiden ja toimintaperiaatteiden mukaisesti sekä siitä, että osallistuva budjetointi huomioidaan osana toimialan normaalia talouden ja toiminnan suunnittelua.

Osallistuvan budjetoinnin ohjausryhmä ja kehittämissryhmä ovat toimineet operatiivisen valmistelun ja toimeenpanon yhteistyöelimenä. Lisäksi toimialat ovat perustaneet sisäisiä osallistuvan budjetoinnin toimeenpanon ryhmiä tai muita toimialan sopivaksi katsoma ryhmiä koordinoimaan valmistelua ja toimeenpanoa toimialalla.

Osallistuvan budjetoinnin budjettiehdotusten toimeenpanon toteutumista seurataan kaupunginkansliassa ja toimialakohtaisesti. Toimialat raportoivat osallistuvan budjetoinnin hankkeiden toimeenpanon etenemisestä tarvittaessa kaupungin johtoryhmässä sekä toimialalautakunnissa osallisuus- ja vuorovaikutusmallin raportoinnin yhteydessä. Lisäksi toimialan johtoryhmä seuraa osallistuvan budjetoinnin hankkeiden toteutumista ja seuraavan kierroksen valmistelua toimialalla.